

Mercurochrom okozta kontaktdermatitis

Contact dermatitis due to application of mercurochrome

Fathi Khaled dr., Harangi Ferenc dr.

Tolna Megyei Balassa János Kórház Gyermekosztály,
Szekszárd (Főigazgató: Németh Csaba dr.)

E-posta: harangi.ferenc@tmkorhaz.hu

A mercurochrom ecsetelőt (Solutio Merbromini FoNo) napjainkban is széleskörűen használják a bőrfertőzések és sebek kezelésére a kórházi és a házi-gyermekorvosi gyakorlatban. A szer kémiai elnevezése: disodium 2',7'-dibromo-4'-hydroxy-mercuryfluoresceine, vagyis higanyt tartalmazó vegyületről van szó. Legtöbbször a higanymérgezés-től való félelem miatt ellenzik használatát, noha a mercurochrom ecsetelőben a higany nem a mérgező methylmercury formában van jelen, ezért hazánkban és sok más országban továbbra is forgalmazzák. Antiszeptikus és hámosodást stimuláló hatása kiváló, például égett betegek összehasonlítható kezelése során szignifikánsan jobbnak bizonyult az ezüst-szulfadiazinnál (1). Azonban van olyan tulajdonsága is, mely miatt alkalmazása körültekintést, óvatosságot igényel. Egyik nagy hátránya a piros színe, elfedi a gyulladásos folyamat hyperaemiáját, nehezíti a gyógyulás folyamatának megítélését. Gyermek-bőrgyógyászati és gyermeksebészeti gyakorlatunkban legnagyobb hátrányának az időnként kialakuló kontakt szenzibilizációt tartjuk, amikor használata során, nem hogy nem érezzük el a kívánt hatást, de kifejezetten rosszabbodást tapasztalunk, egyre növekvő és erősen viszkető,

1. ábra: A hónalj horzsolásos sérülése körül a mercurochrom ecsetelés 2. napján hyperaemiás alapon vesiculák, nedvedő erosiók voltak láthatók.

hyperaemiás, vesiculosus, igen sok esetben nedvedő reakció formájában. Az elmúlt hónapokban 4 beteg esetében szembesültünk azzal, hogy a horzsolásos bőrsérülés, a mérsékelt nedvedzéssel járó pelenkadermatitis vagy a felülfertőződött excoriált ekzémás terület mercurochrom ecsetelése nem hozott javulást, sőt, a kezelt bőrfelületen rosszabbodás következett be (1. ábra). Mind a négy esetben mercurochrom ecsetelő okozta allergiás kontaktdermatitis volt megállapítható, felfüggesztettük további alkalmazását, és a kezelést más antiszeptikus hatású ecsetelővel vagy kenőccsel, és lokális kortikoszteroid kenőccsel folytattuk. A néhány héttel később elvégzett epicutan próba pozitív volt, az ecsetelés helyén 24–48 órán belül viszkető, hyperaemiás duzzanat alakult ki (2. ábra).

Allergiás kontaktdermatitis

A kontaktdermatitis két formájával találkozhatunk gyermekkorban, az irritatív és az allergiás kontaktdermatitisszel (AKD) (2, 3). Az irritatív, illetve toxikus bőrelváltozás a provokáló noxától függően bárkin kialakulhat, a klinikai tünet minden érintett

2. ábra: Pozitív epicutan próba az alkaron: a mercurochrom ecsetelés helyén 24 óra elteltével hyperaemiás, papulosus duzzanat volt észlelhető.

bőrterületen hasonló, immunfolyamatot nem indukál, lefolyása egyfázisú. Az AKD az arra hajlamos egyéneknél, valamely kémiai anyaggal való közvetlen érintkezés hatására alakul ki, mely elsősorban késői allergiás reakció (IV. típusú), ún. sejt közvetítette immunválaszon alapuló akut, majd krónikussá váló gyulladás. Leggyakoribb tünete az allergén által érintett bőrfelszín erythemája, melyet oedema, seropapulosus, hólyagcsás reakció követ, alkalmasint nedvedzéssel, mely tüneteket erős viszketés, égő érzés kíséri. A klinikai kép alapján az irritatív és az allergiás reakciók nehezen differenciálhatók. A pontos diagnózis a beteg bőrtesztezésével, ún. rátevési próbával (epicutan próba) állítható fel. Gyermekek tesztelésére 12 év alatt az anamnézis alapján gyanúsított allergén tesztelését ajánlják (célzott tesztek), 12 év felett szűkített allergénsor, az ún. „gyermek allergénsor” használatát javasolják.

A gyermekkori kontaktérzékenység sokkal gyakoribb, mint azt korábban gondolták. Egy olasz felmérés szerint a leggyakoribb allergén pozitivitást a nikkell-szulfát (22,7%), a kobalt-klorid (11,1%), a kálium-dikromát (9,9%), a neomicin-szulfát (5,2%) és a thiomersal (4,2%) adja (4). A higanyvegyületek expozíciójának számos lehetősége van napjainkban, többek között a direkt kontaktus az antiszeptikus hatású mercurochrommal. Számos esetközléssel találkozhatunk a szakirodalomban, mely gyermekek mercurochrom okozta AKD-éről szól (5, 6), a szerzők következtetése egybehangzó: lehetőleg csökkentjük a használatát, alkalmazása körültekintést, óvatosságot igényel.

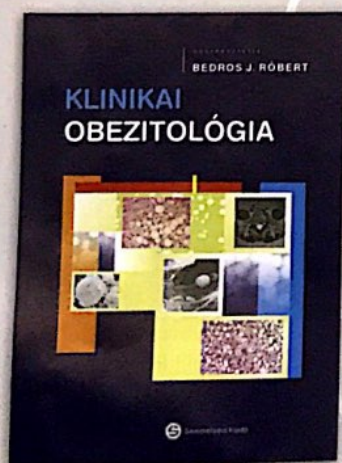
AKD gyanúja esetén a mercurochrom használatát függesztjük fel, a gyulladásos reakció megszűnéséig lokálisan enyhe hatású kortikoszteroid kenőcsöt használunk. Egy-két hónappal később, a gyógyulás után a feltételezett mercurochrom-allergia tisztázása céljából epicutan próbát végzünk.

Irodalom

- Mohite P, Bhatnagar A: Mercurochrome 1% as an antiseptic for burns: economical – but is it efficacious and safe? *Internet J Surgery* 2008; 21:1-9.
- Temesvári E, Kárpáti S: Gyakorlati allergológia. Semmelweis Kiadó, Budapest 2009; 72.
- Email PP, Martelli A, Marsili C and Fiocchi A: Contact dermatitis in children. *Italian J Pediatrics* 2010; 36: 2-9.
- Fortina AB, Fontana E and Peserico A: Contact sensitization in children: a retrospective study of 2614 children from a single center. *Pediatr Dermatol* 2016; 33: 399-404.
- Bardazzi F, Vassilopoulou A, Valenti R, et al: Mercurochrome-induced allergic contact dermatitis. *Contact Dermatitis* 2006; 23: 381.
- Audicana MT, Muñoz, et al: Allergic contact dermatitis from mercury antiseptics and derivatives: study protocol of tolerance to intramuscular injections of thiomersal. *Am J Contact Dermatitis* 2002; 13: 3-9.

Útravaló tudnivaló

- A lokálisan alkalmazott készítmények (ecsetelők, krémek, kenőcsök stb.) gyermekkorban is szenzibilizációt, következményesen allergiás kontaktdermatitist okozhatnak.
- Ha valamely készítmény lokális alkalmazása során rosszabbodást tapasztalunk, erősen viszkető, hyperaemiás, vesiculosus, nedvedző reakció formájában, allergiás kontaktdermatitis valószínűsíthető.
- Allergiás kontaktdermatitis esetén a gyanúsított anyaggal (allergénnel) epicutan próba végzése javasolt.

Bedros J. Róbert:

KLINIKAI OBEZITOLÓGIA

Jó szívvel ajánljuk a könyvet lényegében az összes szakterületen (a kardiológiától a bőrgyógyászatig, műtéti beavatkozásoktól a pszichés betegségekig, az urológiától a nőgyógyászatig, az onkológiától az ortopédiáig, a háziorvosoktól a gyermekgyógyászatig és még sorolhatnánk) dolgozó kollégának, mivel haszonnal forgathatják betegeik javára. Az elhízás kezelésének tudományosan megalapozott korszerű szemlélete (beleértve a diétát, a pszichés vezetést és a jelenleg elérhető legmodernebb gyógyszeres és sebészi lehetőségeket is) átadásával pedig eredményesen vehetik fel a harcot az elhízás és társbetegségeik elleni küzdelemben.

680 oldalas, A/4, keménytáblás, Ára: 14 900 Ft

Megvásárolható könyvesboltjainkban vagy megrendelhető a www.semmelweiskiado.hu weboldalon